

87. *Solvitur instantia contra hoc membrum.* — Nec obstat textus in c. *Extirpandæ*. 30. § fin. de *Præbend.* ubi dicitur: « Illud autem penitus interdiximus, ne quis in fraudem de proventibus Ecclesiæ, quæ curam habere debet proprii sacerdotis, pensionem alicui quasi pro beneficio conferre præsumat. » Resp. enim cum Abbate: et Fagnano, ubi supra, hic solum prohiberi, ne in fraudem constituantur talis pensio: sed ubi ex causa licita et honesta, ac omni fraude cessante, constituitur pensio ad modum beneficii ex redditibus Ecclesiæ, tunc valet talis constitutio; sicut potest super uno beneficio creari aliud, dummodo primo rectori remaneat, tantum, unde honeste sustentari valeat.

88. *Alia quæ simpliciter constituitur ad tempus de fructibus beneficii. Hæc nomine pensionis (nisi secus exprimat) communiter intelligitur.* — Alia pensio, et quæ nomine Pensionis (nisi secus exprimat) communiter intelligitur, ea est, quæ simpliciter constituitur ad tempus de fructibus beneficii, iustaque de causa cuiusdam assignatur auctoritate superioris. Et talis est, quæ auctoritate episcopi assignatur parochi, ob senectutem resignanti, ad suæ vitæ sustentationem, vel quæ datur causa litis beneficiariæ componendæ, aut ob aliam similem causam rationabilem; de quo plura inferius titul. XII. *Ut Ecclesiastica beneficia*, etc.

89. *Clericus habens pensionem, etc., tenetur recitare officium parvum beatæ Mariæ virginis.* — Solum præmissis adde, « quod quicumque pensionem, fructus, aut alias res ecclesiasticas clericus percipit, is ad dicendum officium parvum beatæ MARIÆ Virginis obligatus sit; » uti his ipsis verbis decrevit beatus Pius V. in sua constitutione 135. quæ incipit: *In proximo* (et habetur tom. II. *Bullarii romani*). Ubi idem Pontifex addidit, ejusmodi clericum non recitantem *Officium parvum beatæ Mariæ Virginis* (intellige de clerico minorista: nam alius satisfacit recitando Breviarium) eo modo « pensionum, fructuum rerumque ipsarum amissioni obnoxium » esse, sicuti clericus habens beneficium, et non recitans Breviarium.

90. *Pensio cuiusdam collata in titulum est verum et proprie dictum beneficium.* — Resp. IV. Certum est, quod quando pensio cuiusdam confertur priori modo, sive in titulum, ea sit verum et proprie dictum beneficium ecclesiasticum. Patet hoc ex d. c. *Conquerente*. 6. de *Cleric. non resident.* ubi talis

pensio, viginti scilicet solidorum, sæpius appellatur beneficium, et ut tale ibidem censetur. Accedit ratio, quia tali pensioni, utpote datæ in titulum, atque tribuenti jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis ecclesiasticis, etc. integre convenit definitio beneficii superius data.

91. *Non est vis in nomine, quando constat de re.* — Neque obstat, quod vocetur *Pensio*: quia non est vis in nomine, quando constat de re. Abbas consil. 47, n. 2, lib. II; Covarruvias, *Practic. quæst.* cap. xxxvi, n. 10. vers. *Quarto, quoties*; Fagnanus c. *Ad audientiam*. n. 44. et seqq. de *Rescript.* citans alios atque inde n. 46. cum aliis indubitanter inferens, quod de tali pensione facienda sit mentio in rescriptis beneficialibus, perinde ac de beneficio.

92. *Pensiones constitutæ ad tempus, in materia odiosa non veniunt nomine beneficii: bene tamen in materia favorabili.* — Resp. V. Loquendo tamen de pensionibus posterioris generis, seu quæ auctoritate superioris ex legitima causa cuiusdam clerico constituuntur ad tempus, major difficultas est, an veniant nomine beneficii: videtur tamen distinguendum, quod quidem hujusmodi pensiones proprie beneficia ecclesiastica dici non possint, neque appellatione beneficii in materia odiosa veniant; secus tamen sit dicendum in materia favorabili. Ita Fagnanus cit. c. *Ad audientiam*. n. 117. de *Rescript.* ubi, cum fuissimè præmississet contrarias doctorum opiniones, tandem n. 117. et seqq. easdem hæc ratione conciliat: et addit n. 120. et 134. quod hanc distinctionem inter materiam odiosam, et favorabilem, sæpius probaverit sacra congregatio cardinalium concilii Tridentini interpretum. Quod ipsum repetit c. *Cum in cunctis*. n. 103. de *Election.*

93. *Probat, in materia odiosa nomine beneficii non venire pensionem.* — Prima pars probatur ex eo: quia beneficium ecclesiasticum ex sui natura debet esse perpetuum; ut can. *Scriptis mihi*. et can. *Quamvis triste*. 7. q. 1. et c. *Ex parte tua*. 5. de *Cleric. ægrot.* junctis dictis supra § 1. n. 8. et 9. Atqui pensio ista non est perpetua, sed temporalis; ergo. Deinde « beneficium ecclesiasticum non potest licite sine institutione canonica obtineri, » juxta reg. 1. juris in 6. Secus dicendum de hac specie pensionis, utpote quæ non indiget tali institutione. Et hinc, ut plura alia taceantur, in c. *Quamvis plenissima*. 4. de *Præbend.* in 6. clare habe-

tur, in materia odiosa, et strictè accipiendæ, appellatione beneficii non venire pensionem, illis verbis: « Ei non in pensione, sed in beneficiis ecclesiasticis tantum volumus provideri: » et consequenter pensio nomine beneficii non venit in materia odiosa, de qua ibidem est sermo.

94. *Præsertim ex stylo concilii Tridentini, Beneficium ante decimum quartum ætatis annum acquiri non potest: bene tamen pensio.* — Præsertim vero, quod ex stylo concilii Tridentini appellatione beneficii non veniat pensio, patet ex sess. 21. cap. II. et sess. 23. cap. XVIII. et sess. 25. cap. XV. de *Reform.* ac notat Fagnanus cit. c. *Cum in cunctis*. n. 106. de *Election.* Et hinc fit, quod concilium Tridentinum sess. 23. cap. VI. de *Reform.* statuens, « ut nullus ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere, » locum non habeat in pensionibus; prout declaravit sacra congregatio ejusdem concilii interpretum, teste Fagnano d. c. *Cum in cunctis*. n. 12. de *Election.* Quia videlicet hæc materia, puta, incapacitas recipiendi beneficium, est odiosa; ac proinde non debet, ultra proprietatem vocabuli extendi ad pensiones, quæ super fructibus beneficii cuiusdam assignantur auctoritate superioris duntaxat ad tempus; ac proin illæ non sunt beneficia proprie loquendo.

95. *Beneficia, et pensiones, an inter se æquiparantur? Ly, Aliud, non est repetitivum similitium, quando per alia jura sic declaratur.* — Dices. In c. *Ad audientiam*. 31. de *Rescript.* beneficia, et pensiones, inter se æquiparantur, illis verbis: « Recipientes annuas pensiones, seu alia beneficia: » nam *Ly Alia*, vi suæ significationis stat implicative, et est repetitivum similitium, et consequenter etiam pensiones erunt beneficia. Resp. cum Fagnano in cit. c. *Ad audientiam*. n. 56. de *Rescript.* neg. anteced. cum sua probatione. Nam dictum illud, quod *Ly Aliud* sit repetitivum similitium, non verificatur, imo fallit: quando per alia jura est declaratum, aliud non esse simile: hoc autem fit in proposito per cit. c. *Quamvis plenissima*. 4. de *Præbend.* in 6. cum similibus.

96. *Subrogatum sapit naturam ejus, in cujus locum subrogatur: quomodo intelligendum? — Urgebis.* « Subrogatum sapit naturam ejus, in cujus locum subrogatur, » juxta textum, et Glossam c. *Ecclesia sanctæ Mariæ*. 3. §. *Successerunt. Ut lite pendente*, etc. ac Everardum in *Locis legalibus*, loc. 122. A vi subro-

gationis. n. 1. et seqq. late istud declarant: Sed pensio subrogatur in locum beneficii; ergo sapit naturam ejus, sicut est beneficium proprie. Resp. negando ultimam consequentiam: etsi enim pensio sapiat naturam beneficii, non tamen est beneficium proprie, strictè loquendo. Et generaliter, subrogatum sapit quidem naturam ejus, cui subrogatur; non tamen habet easdem semper qualitates, vel naturam cum ipso, imo hæc ratione multipliciter solent differre: uti patet in sancto Matthia apostolo, subrogato in locum Judæ proditoris. Unde inter plures alias limitationes diætæ regulæ, Everardus, ubi supra, n. 20. ponit hæc, quod memorata regula, *Subrogatum*, etc. procedat quidem quoad naturam primordiale (qua ratione etiam pensio sapit naturam beneficii, cum non minus, ac istud, detur pro congrua sustentatione clerici) non vero semper procedat quoad naturam accidentalem.

97. *Pensionem in materia favorabili venire nomine beneficii, declaravit Gregorius XIII.* — Altera pars datæ, n. 92, conclusionis, quod nempe in materia favorabili pensio veniat nomine beneficii; probatur imprimis ex declaratione Gregorii XIII. qui ad consultationem sacre congregationis, die 18 decembris 1576. declaravit, pensionarum censeri beneficiatum ad effectum gaudendi privilegio Fori ecclesiastici, de quo loquitur concilium Tridentinum sess. 23. cap. VI. de *Reform.* idque duplici de causa. Primo, quia cancellaria habet pensionarum pro beneficiato; ideoque vult exprimi in bullis pensiones, sicut beneficia. Secundo, quia beatus Pius V. coegit pensionarum ad dicendum *Officium parvum beatæ Mariæ Virginis*, ut dictum n. 89. Et rursus idem sanctissimus, proposito sibi dubio a sac. congregatione, dixit, in materia favorabili, ut est illa privilegii Fori, appellatione beneficii venire pensionem. Die 8 augusti 1577. prout refert Fagnanus cit. c. *Ad audientiam*. il. 2. n. 131. et 134. de *Rescript.*

98. *Et hujus ratio. Beneficia manualia in materia favorabili, includuntur nomine beneficii.* — Accedit ratio, quia in materia favorabili, præsertim, ubi reditur ad jus commune, debet fieri lata interpretatio; uti notat Glossa c. *Cum dilectus*. §. *Juri communi*. et Abbas ibid. n. 21. de *Consuetud.* Sic enim faciendæ est interpretatio, ut nulli sit onerosa, et secundum jus commune; ut c. *Causam quæ*. 18. de *Rescript.* et c. *Cum*

olim. 6. de Consuetud. Atqui privilegium fori, v. g. est favorabile, simulque per istud reditur ad jus commune, quo clerici jure divino sunt exempti a jurisdictione sæculari, can. *Si imperator.* dist. 96. et c. *Quoniam de Censib.* in 6. cum similibus; ergo est late interpretandum. Unde fit, quod pensio, si non ex proprietate vocis, saltem per interpretationem extensivam, possit intelligi, atque venire nomine Beneficii; sicuti post Gigantem quæst. 58. n. 28. loquitur Fagnanus loc. cit. n. 117, hoc ipsum n. seqq. ampliatis ad beneficia manualia: nam etiam hæc in materia favorabili (inquit) appellatione beneficii includuntur, quæ tamen vere et proprie non sunt beneficia: ut jam dictum supra § præced. n. 52. 54. et seqq.

§ IV.

DE ERECTIONE BENEFICIORUM, NEC NON QUALITATIBUS IN LIMINE FUNDATIONUM APPOSITIS.

99. *Quæ requirantur ad erectionem beneficii ecclesiastici? Ea debet fieri ad cultum divinum, sub onere præstandi officium spirituale.* — Quæritur I. Quæ requirantur ad erectionem beneficii ecclesiastici? Resp. I. Ad erectionem beneficii ecclesiastici cum primis requiritur, ut fiat ad cultum divinum, sub onere præstandi quoddam officium spirituale, sive ecclesiasticum. Siquidem beneficium datur propter officium, cap. ult. *de Rescript.* in 6.

100. *Ad beneficii erectionem requiritur etiam congruentia dotis.* — Deinde requiritur congruentia dotis: sive, quod beneficium ejusmodi non solum in loco congruo erigatur, et quidem absque præjudicio aliarum ecclesiarum, sive beneficiorum; sed etiam sufficientes redditus, pro decenti sustentatione clerici beneficiarii, eidem assignentur. Unde ad episcopum pertinet, in limine foundationis rite examinare locum erectionis, dotisque congruentiam, et futurum regimen, sive onera beneficio imposita. Barbosa lib. III. *Jure ecclesiast. univ.* cap. iv. n. 21.

101. *Quæ, una cum loco erectionis, debet examinari per episcopum. Non decet unum altare discooperire, ut aliud cooperiatur.* — Et quidem locus erectionis debet examinari, an sit conveniens pro tali beneficio, nec hujus erectio tendat in præjudicium alterius. Quia « non decet unum altare discooperire, ut aliud cooperiatur; » prout loquitur Abbas c. *Pastoralis.* n. 3. « De his, quæ fiunt a Præ-

latis, » etc. id probans ex c. *Cum causam.* 36. h. t. estque vulgatum canonistarum. Dotis vero congruentia, juxta qualitatem beneficii, loci ac personarum, aliarumque circumstantiarum, examinari debet, ut videatur, an clericus inde honeste sustentari valeat? nam ut Salvator inquit *Matth. x.* 10. *Dignus est operarius cibo suo.* Atque secundum Apostolum, qui altari servit, vivere debet de altari, I. *Corinth. ix.* 13. *Cum secundum Apostolum.* 16. h. t. cum similibus.

102. *Ad erectionem beneficii insuper requiritur consensus episcopi, et quidem expressus.* — Tandem ad erectionem beneficii ecclesiastici requiritur auctoritas, sive consensus episcopi: adeo, ut non sufficiat consilium episcopi, aut petitio sui consensus; sed requiratur consensus expressus. Barbosa cit. cap. iv. n. 22, post Lambertinum *de Jurepatronat.* lib. I. part. I. in 7. quæst. art. n. 131. et concordat dicta superius § 1. n. 14. et seqq. (ADNOTATIO L.)

103. *Ubi constat de consensu episcopi in limine foundationis adhibito, præsumuntur omnia per episcopum diligenter discussa.* — Resp. II. Ubi constat de consensu episcopi in limine foundationis adhibito, præsumuntur omnia per eumdem diligenter discussa, etiam circa congruentiam dotis. Ita Rota decis. 521. n. 1. part. II. *Recent.* apud Barbosam, loc. cit. n. 22. Generaliter enim pro judice judicialiter procedente, aliisque viris litteratis, providis et honestis præsumitur, quod in suis negotiis rite processerint, donec contrarium probetur, c. *In nostra.* et Abbas ibid. n. 3. *de Procurat.* et c. *Cum dilectus.* 9. *de Fide instrument.*, estque uberius dictum supra lib. II. tit. XXIII. *De Præsumptionibus* § 4. n. 86. et seqq.

104. *Et vicissim, beneficio in forma debita cæteroquin erecto, præsumitur, consensum episcopi ab initio intervenisse.* — Sicut et vicissim præsumitur, hanc episcopi auctoritatem ab initio intervenisse in erectione beneficii, si ecclesia ædificata, aliudve beneficium, cæteroquin reperiatur in forma debita; habeatque dotem, atque rectorem. Barbosa, ubi supra, n. 23. post Rotam in Hipporegiensi capella, 13 junii 1613. coram R. P. D. Pirovano, et alios. Concordat Mascardus, *de Probationib.*, concl. 416. n. 4. allegatis pluribus aliis docens, quod consensum episcopi in foundatione ecclesiæ intervenisse, præsumatur ex diuturnitate temporis, si in ea publice sint celebrata divina.

§ IV. DE ERECTIONE BENEFICIORUM, ETC.

105. *Fundator beneficii potest in limine foundationis adjicere quascunque qualitates, leges, et conditiones sibi bene visas, cæteroquin honestas.* — Quæritur II. Quid dicendum sit de qualitatibus, sive conditionibus, in limine foundationis beneficii per fundatorem appositis? Resp. I. Fundator beneficii potest in limine foundationis adjicere quascunque voluerit qualitates, leges seu conditiones sibi bene visas, cæteroquin tamen possibiles, ac honestas, cum consensu ordinarii. Ita desumitur ex c. *Significatum* 11. *de Præbend.* et c. *Præterea.* 23. *de Jurepatronat.* et c. *Quanto.* 16. *de Censib.* Et inter alios tradit Gonzalez ad reg. 8. cancell. Gloss. 5. n. 100. et seqq. allegans Rotam decis. 1. *de Præbend. in novis.* et decis. 2. *de Testament.* in antiq. atque, ut inquit card. de Luca, *de Beneficiis*, discurs. 95. n. 10. est regula generalis. Siquidem quilibet est moderator, et arbiter rerum suarum, I. *In re mandata.* C. *Mandati:* potestque de ipsis, sive in vita per pias, v. g. foundationes, sive mortis causa per testamentum, prout sibi bene visum est, disponere.

106. *Quæ omnimodis erunt observandæ. Refertur textus notabilis concilii Tridentini quoad hoc.* — Unde et jura ejusmodi qualitates, sive onera, et conditiones in limine foundationum adjectas, omnimodis observandas esse censuerunt: ut Clem. *Quia contingit.* § 1. *de Religios. domib.* ubi dicitur: « Ea, quæ ad certum usum largitione sunt concessa fidelium, ad illum debent, non ad alium (salva quidem Sedis apostolicæ auctoritate) converti. » Concordat textus in l. *Nulli licere.* C. *de Episc. et cleric.*, etc. *Nos quidem.* 3. *de Testament.* cum similibus: ac novissime concilium Tridentinum, sess. 25. cap. v. *de Reform.* illis verbis: « Ratio postulat, ut illis, quæ bene constituta sunt, contrariis ordinationibus non detrahatur: quando igitur ex beneficiorum quorumcunque erectione, seu foundatione, aut alii constitutionibus, qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt injuncta; in beneficiorum collatione, seu in quacunque alia dispositione, eis non derogetur. » Et infra: « Aliter fracta provisio, subreptitia censeatur. »

107. *Idque exemplificatur in foundatione exprimente, ut beneficium vacaturum conferatur consanguineo fundatoris, etc. Et an valeat tunc collatio beneficii alteri facta?* — Sic, ubi fundator in limine foundationis ordinavit, seu expressit, ut emergente vacatura capellæ, beneficii a se erecti, istud conferatur cuiquam

cæteroquin idoneo ex consanguineis descendibus ex sua cognatione; hæc conditio, seu qualitas instituendi, omnino erit observanda. Rota in una Cæsaraugustana, capellanæ 16 martii 1587. coram illust. Seraphino. Et aliter facta præsentatio, seu provisio de non habente dictam qualitatem consanguinitatis, est invalida. Garcias, *de Beneficiis*, part. VII. cap. xv. n. 6. allegans alios. Dummodo adsit quispiam habilis ex consanguineis illius fundatoris, et quidem contradicens, atque opponens, sibi que vi primævæ foundationis provisionem fieri postulans: alioquin enim, nemine opponente, sustinetur præsentatio, vel provisio; non minus, ac si fieret spreto patrono, et tamen non contradicente. Pyrrhus Corradus lib. II. *Praxis benefic.*, cap. x. n. 67 et 69. et Garcias cit. cap. xv. n. 7. et part. V. cap. ix. n. 231 et 232, allegans alios, et multiplicem decisionem Rotæ. Atque hoc ipsum, servata proportionem, dicendum est de aliis similibus casibus.

108. *Qualitates seu conditiones turpes aut impossibiles, appositæ in limine foundationis habentur pro non adjectis.* — Additur notanter in conclusione, « cæteroquin tamen possibiles, ac honestas. » Nam qualitates, seu conditiones turpes, aut impossibiles appositæ in limine foundationis, ob favorem religionis habentur pro non adjectis, arg. cap. ult. *de Conditionib. apposit.* etc. ac notat Pyrrhus Corradus, cit. lib. II. *Praxis beneficior.* cap. x. n. 166.

109. *Idque exemplificatur. Fundator beneficii, an et qua ratione possit illud obtinere absque simonia?* — Hinc reprobatur illa fundatio beneficii, quæ fit cum pacto, et conditione, fundatori bona sua temporalia Ecclesiæ conferenti, postmodum liceat beneficium illud retinere. Nam talis pactio, sive conditio appositæ, est turpis, atque simoniaca, juxta textum expressum in c. *Tua nos.* 34. *de Simonia:* cum in talibus, sive in beneficiis ecclesiasticis, omnis pactio, ac conventio cessare debeat juxta canonicas sanctiones, cit. c. *Tua nos.* et c. *Quæsitum.* 5. *de Rerum permutat.* Si tamen pure ac simpliciter quis erigat beneficium, et roget solummodo humiliter, ut illud sibi conferatur, poterit istud fieri absque ulla labe simoniæ cit. c. *Tua nos.* § *Si vero.* *de Simonia.*

110. *Qualitas, lex, aut conditio in limine foundationis appositæ, si de se honesta sit et possibilis, est observanda, licet sit contraria juri communi: idque exemplificatur.* — Quod si